

Förordning om statistik över insatsvaror 2020/21:FPM81 och produktion i jordbruket

Finansdepartementet

2021-03-05

Dokumentbeteckning

COM (2021) 37

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om statistik över insatsvaror och produktion i jordbruket och om upphävande av förordningarna (EG) nr 1165/2008, (EG) nr 543/2009, (EG) nr 1185/2009 och rådets direktiv 96/16 EG

Sammanfattning

Genom förordningen inrättas en ram för aggregerad europeisk statistik över insatsvaror och produktion i jordbruket.

Regeringen är positiv till att statistiken harmoniseras, men anser att uppgiftsinsamlingen bör begränsas.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Eurostat har sammanställt europeisk jordbruksstatistik om EU:s jordbruk i årtionden. Huvudsyftet är att övervaka och utvärdera den gemensamma jordbrukspolitiken och annan viktig EU-politik, samt stödja utformningen av politiken. Dessa uppgiftsinsamlingar utvärderades 2016 och man konstaterade då att det fanns ett behov av en uppdatering för att ta hänsyn till förändringar inom jordbrukssektorn, den gemensamma jordbrukspolitiken och annan relevant EU-politik. Strategin för jordbruksstatistik 2020 och där efter är ett omfattande program för att modernisera Europeiska unionens jordbruksstatistik som genomförs av Europeiska kommissionen i nära samarbete med medlemsstaterna. Strategin, som stöds av kommittén för det europeiska statistiksystemet, är en del av programmet om lagstiftningens

ändamålsenlighet och resultat (Refit), och syftar till att effektivisera och förbättra det europeiska systemet för jordbruksstatistik.

2020/21:FPM81

Eurostat har tillhandahållit statistik över grödor och djur sedan 1950-talet och har med tiden lagt till statistik om jordbrukspriser, statistik om jordbrukets struktur och statistik om näringsämnen och växtskyddsmedel. Denna statistik har reglerats i den regelbundna uppdaterade EU-lagstiftningen eller genom informella överenskommelser och överenskommelser inom det europeiska statistiksystemet (ESS). Vid utvärderingen av det nuvarande systemet för jordbruksstatistik rekommenderades starkt att en systematisk strategi skulle användas i hela systemet för jordbruksstatistik.

Mot denna bakgrund föreslogs att all jordbruksstatistik ska omfattas av tre förordningar från Europaparlamentet och rådet om (1) uppgifter på jordbruksföretagsnivå med översändande av mikrodata, baserat på en modulmetod med kärnvariabler, moduler och satelliter, (2) räkenskaper för jordbruket, och (3) aggregerad statistik över insatsvaror och produktion i jordbruket med tabelldata.

Den första förordningen, förordning (EU) nr 2018/1091 om integrerad statistik över jordbruksföretag, antogs 2018 medan den andra förordningen, förordning (EG) nr 138/2004 om räkenskaper för jordbruket, för närvarande genomgår en moderniseringsprocess. Den tredje förordningen är det nu aktuella förslaget till förordning om statistik över insatsvaror och produktion i jordbruket.

Kommissionen presenterade sitt förslag den 2 februari 2021.

1.2 Förslagets innehåll

Syftet med förslaget

Syftet med förslaget är att skapa en statistisk kunskapsbas för utformning, genomförande, övervakning, utvärdering och översyn av politiska insatser rörande jordbruk i unionen, särskilt den gemensamma jordbrukspolitiken, däribland åtgärder för landsbygdsutveckling, samt unionspolitik avseende bl.a. miljö, klimatförändringar, markanvändning, regioner, folkhälsa och FN:s mål för hållbar utveckling.

Insamlingen av statistiska uppgifter, särskilt om insatsvaror och produktion i jordbruket, syftar till att ge underlag till beslutsprocessen kring den europeiska gröna given. Till denna hör Från jord till bord-strategin och EU:s strategi för biologisk mångfald 2030. Insamlingen syftar även till att ge underlag för framtida reformer av den gemensamma jordbrukspolitiken.

Harmoniserade statistiska uppgifter av hög kvalitet är viktiga för att bedöma läget och utvecklingen för insatsvaror och produktion i jordbruket i unionen, hur väl marknaderna fungerar och livsmedelssäkerheten samt för att bedöma hållbarhet och miljömässiga, ekonomiska och sociala effekter av unionspolitik och nationell politik. Dessa uppgifter inbegriper, men är inte

begränsade till, statistik över besättningar och köttproduktion, produktion och användning av ägg samt produktion och användning av mjölk och mjölkprodukter. Statistik över areal, avkastning för och produktion av jordbruksgrödor, grönsaker, olika permanenta grödor och gräsmarker samt råvarubalanser är också viktig. I allt högre grad behövs även statistik över försäljning och användning av växtskyddsmedel och gödningsmedel.

Den statistiska populationen

Den statistiska population som ska beskrivas ska bestå av statistiska enheter, t.ex. jordbruksföretag, jordbruksenheter på allmänningar, företag som tillhandahåller varor och tjänster till jordbruket eller köper eller inhämtar produkter från jordbruksverksamhet samt företag som bearbetar dessa jordbruksprodukter, särskilt kläckerier, mejeriföretag och slakterier.

Täckningsgrad

Statistiken över animalieproduktion ska omfatta 95 procent av djurenheterna i varje medlemsstat och tillhörande verksamheter eller produktion.

Statistiken över produktion av grödor ska omfatta 95 procent av den totalt utnyttjade jordbruksarealen (utom köksträdgårdar) i varje medlemsstat och tillhörande produktionsvolym.

Statistiken över växtskyddsmedel ska omfatta de växtskyddsmedel som släpps ut på marknaden enligt vad som anges i förordning (EG) nr 1107/2009.

Områden och teman som ska täckas

Statistiken över insatsvaror och produktion i jordbruket ska omfatta följande områden.

- Animalieproduktion
 1. Besättningar och kött
 2. Ägg och kycklingar
 3. Mjölk och mjölkprodukter
- Produktion av grödor
 1. Produktion av grödor
 2. Balanser för grödor
 3. Gräsmark och betesmark
- Jordbrukspriser
 1. Index över jordbrukspriser
 2. Absoluta priser över insatsvaror
 3. Priser och arrenden för jordbruksmark

- Näringsämnen och växtskyddsmedel

1. Näringsämnen över gödselmedel i jordbruket
2. Balanser för näringsämnen
3. Växtskyddsmedel

Uppgiftskällor och metoder

För att inhämta statistik om insatsvaror och produktion i jordbruket ska medlemsstaterna använda sig av en eller flera av följande källor eller metoder: (i) statistiska undersökningar eller andra metoder för insamling av statistiska uppgifter, (ii) de administrativa uppgiftskällor som anges i förordning (EU) nr 1307/2013, förordning (EG) nr 1760/2000, förordning (EG) nr 21/2004, förordning (EU) nr 1308/2013, samt de register över ekologisk produktion som inrättats enligt förordning (EU) 2018/848 och (iii) andra källor, metoder eller innovativa tillvägagångssätt.

Bidrag från unionen

För genomförandet av förordningen får unionen lämna bidrag till de nationella statistikbyråer och andra nationella myndigheter som anges i förordning (EG) nr 223/2009 för att täcka kostnaderna för insamlingen av de särskilda uppgifterna.

Undantag

Om tillämpningen av förordningen eller av de genomförandeåtgärder och delegerade akter som antagits enligt dem kräver omfattande anpassningar i en medlemsstats nationella statistiksystem får kommissionen anta genomförandeakter som medger undantag för medlemsstater under en period om högst två år.

Utövande av delegering

Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter för att ändra de detaljerade teman som fastställs i bilagan (artikel 5.8) och för att komplettera förordningen med den information som ska tillhandahållas vid särskilda tillfällen, om insamling av ytterligare uppgifter anses vara nödvändig (artikel 6.1). Vidare ges kommissionen befogenhet att anta sådana delegerade akter som avses i artikel 6.1, fr.o.m. referensåret (två år efter förordningens ikraftträdande) och med minst två år mellan varje insamling av särskilda uppgifter (artikel 6.2).

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Gällande svenska regler finns i lagen (2001:99) om den officiella statistiken och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken. Förslaget väntas inte innebära någon förändring i det svenska regelverket.

Budgetkonsekvenserna av förslaget har enligt kommissionen en obegränsad varaktighet. Förslaget omfattar inte finansiering av regelbunden uppgiftsinsamling, utan ger unionen möjlighet att medfinansiera insamlingar av särskilda uppgifter, för vilka tidpunkten inte är känd. De första insamlingarna av särskilda uppgifter väntas tidigast två år efter att den planerade förordningen har trätt i kraft. Eftersom dessa uppgiftsinsamlingar inte är kända i förväg, går det inte lämna någon information om hur de påverkar budgeten. När sådana insamlingar av särskilda uppgifter krävs kommer de aktuella kostnaderna att beräknas och beskrivas närmare i samband med utarbetandet av de delegerade akterna och genomförandeakterna, och kommer i vilket fall att omfattas av de anslag som fördelas till finansieringsramarna för relevanta program i EU-budgeten.

Förslaget innebär sannolikt att kostnaderna för att producera statistiken kommer öka. Uppgiftslämnarbördan kommer påverkas eftersom vissa uppgifter måste samlas in direkt från jordbruksföretagen.

En konsekvensbedömning av strategin för jordbruksstatistik 2020 och därefter fick enligt kommissionen ett positivt yttrande från nämnden för lagstiftningskontroll [SWD (2016) 430 final]. Fyra huvudalternativ övervägdes:

- Grundalternativ – Inga EU-åtgärder för strukturella jordbruksdata: Detta alternativ innebär att uppgiftsinsamlingen överläts till medlemsstaterna, vilket leder till ett lapptäcke av olika tillvägagångssätt och kvalitet.
- Förlängning av förordning (EG) nr 1166/2008: Detta alternativ skulle innebära att status quo bibehålls.
- Samlad rättslig ram för all jordbruksstatistik: Detta alternativ innebär att insamlingen av all jordbruksstatistik integreras i en ny ramförordning.
- Integration av jordbruksstatistik i två steg: Detta alternativ bevarar fördelarna med alternativ tre samtidigt som flexibiliteten ökar och tidspressen minskar genom att två nya ramförordningar utarbetas i två separata steg.

Alternativ fyra var det alternativ som valdes, eftersom detta bedömdes vara det bästa sättet att uppnå det generella målet att producera europeisk jordbruksstatistik av god kvalitet enligt artikel 338 i EUF-fördraget.

Lagstiftningen om statistik är enligt kommissionen framför allt förvaltningsrättslig och påverkar främst uppgiftsanvändarna (dvs. avdelningar inom kommissionen som arbetar med politik), dataproducenterna (nationella statistikmyndigheter) och uppgiftslämnare (jordbrukare). De direkta ekonomiska, sociala och miljömässiga effekterna av förslaget är därför begränsade. De största direkta kostnaderna för berörda parter avser anpassning till nya statistik- och tekniksystem. På medellång till lång sikt förväntas moderniseringsåtgärderna leda till en något lägre belastning samt

kostnadsbesparingar. Större delen av besparingarna härrör från sänkta krav på täckning i förordning (EU) 2018/1091. Kostnaderna för statistik måste enligt kommissionen vägas mot samhällsfördelarna, men även mot kostnaden för att inte ha någon statistik eller för att endast ha statistik av låg kvalitet.

Eventuella kostnader som förslagen kan leda till för den nationella budgeten ska finansieras i linje med de principer om neutralitet för statens budget som riksdagen beslutat om (prop. 1994/95:40, bet. 1994/95FiU5, rskr. 1994/95:67). Utgiftsdrivande åtgärder på EU-budgeten behöver finansieras genom omprioriteringar i den fleråriga budgetramen.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen är positiv till att statistiken över insatsvaror och produktion i jordbruket harmoniseras. Den nuvarande statistiken är splittrad och en tydligare reglering borde främja statistikens kvalitet.

Förslaget innebär en omfattande uppgiftsinsamling. Det är problematiskt att förslaget kommer att medföra ökade kostnader och en ökad administrativ börda för både myndigheter och lantbrukare. Särskilt förslagen om tillfälliga undersökningar (ad-hoc) och administrativ dokumentation om bekämpningsmedel, för vilka ett helt nytt digitalt register krävs, kommer att innebära en betydande ökning av kostnader och administrativ börda. Uppgiftsinsamlingen bör därför begränsas så att kostnader och den administrativa bördan för uppgiftslämnare och berörda myndigheter hålls nere. Det bör kunna åstadkommas genom bl.a. omprioriteringar inom jordbruksstatistiken.

Innehållet i de tillfälliga undersökningarna bör preciseras.

Kommissionens befogenhet att anta delegerade akter bör begränsas till fem år och förlängas med motsvarande tid om Europaparlamentet och rådet inte motsätter sig det.

Regeringen anser att kommissionen bör redovisa en mer detaljerad konsekvensanalys av förslagets ekonomiska och finansiella effekter för både myndigheter och lantbrukare. Även den administrativa bördan bör belysas närmare i en sådan konsekvensanalys.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet har ännu inte tagit ställning till förslaget.

Förslaget har remitterats till Jordbruksverket, Kemikalieinspektionen och Statistiska centralbyrån. Remissvaren har ännu inte kommit in.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Rättslig grund är artikel 338.1 i fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt. Beslut fattas av rådet med kvalificerad majoritet i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Subsidiaritetsprincipen är tillämplig, då förslaget inte omfattas av unionens exklusiva behörighet. Det europeiska statistiksystemet tillhandahåller en infrastruktur för statistiska uppgifter. Systemet är utformat för att tillgodose behoven hos många användare för beslutsfattande i demokratiska samhällen. Förslaget till denna förordning har enligt kommissionen utformats för att skydda kärnverksamheten hos parterna i det europeiska statistiksystemet och samtidigt på ett bättre sätt säkerställa jordbruksstatistikens kvalitet och jämförbarhet.

Ett av de viktigaste kriterier som de statistiska uppgifterna måste uppfylla är att de ska vara samstämmiga och jämförbara. Utan en tydlig EU-ram, dvs. unionslagstiftning där gemensamma statistiska begrepp, rapporteringsformat och kvalitetskrav fastställs, kan medlemsstaterna inte uppnå den samstämmighet och jämförbarhet som krävs. Kravet på jämförbarhet är mycket viktigt för jordbruksstatistiken på grund av den gemensamma jordbrukspolitiken. Målet för den föreslagna åtgärden kan enligt kommissionen inte uppnås på ett tillfredsställande sätt av de enskilda medlemsstaterna. Åtgärder kan vidtas på ett mer ändamålsenligt sätt på unionsnivå, på grundval av en unionsrättsakt som säkerställer jämförbarhet mellan de statistiska uppgifterna inom de statistikområden som omfattas av den föreslagna rättsakten. Själva uppgiftsinsamlingen kan dock fortfarande utföras av medlemsstaterna.

Förslaget är enligt kommissionen förenligt med proportionalitetsprincipen av följande skäl:

Förslaget kommer säkerställa kvalitet och jämförbarhet för den europeiska jordbruksstatistik som samlas in och sammanställs genom att samma principer tillämpas i alla medlemsstater. Det kommer också att säkerställa att den europeiska jordbruksstatistiken förblir relevant och anpassas till användarnas behov. Genom förordningen kommer statistikframställningen att bli mer kostnadseffektiv, samtidigt som den beaktar särdragen i medlemsstaternas system.

I enlighet med proportionalitetsprincipen går den föreslagna förordningen inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målet med förordningen.

Med hänsyn till förslagets mål och innehåll är en förordning enligt kommissionen den lämpligaste regleringsformen. Viktiga gemensamma EU-politikområden som den gemensamma jordbrukspolitiken är ofrånkomligen beroende av jämförbar, harmoniserad jordbruksstatistik av hög kvalitet på unionsnivå. Detta kan bäst säkerställas genom förordningar, som är direkt tillämpliga i medlemsstaterna och inte först behöver genomföras i nationell lagstiftning.

Regeringen bedömer av de skäl som kommissionen anfört att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen och proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget kommer behandlas i rådets arbetsgrupp för statistik. Beslut kan väntas under 2022.